

67-42-88/1
25.06.19

*У спеціалізовану вчену раду
Д 35.052.19
Національного університету
«Львівська політехніка»*

м. Львів, вул. С. Бандери, 12

В І Д Г У К О Ф І Ц І Й Н О Г О О П О Н Е Н Т А

доктора юридичних наук, доцента Ігоніна Руслана Владиславовича на дисертаційне дослідження Величка Ореста Миколайовича «Представництво прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Дисертаційне дослідження Величка О.М. присвячене висвітленню теоретичних і практичних аспектів представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві у контексті розвитку сучасної доктрини адміністративного права та процесу.

Актуальність теми дослідження. Нині Україна знаходиться на етапі всебічного реформування. В результаті такого становлення держава розширила офіційне визнання сфери представництва в адміністративному суді, проте наразі тривають дискусії серед правників щодо ролі представника у суспільстві та зміцнення гарантій інституту представництва загалом.

Незважаючи на організаційні відмінності в різних державах, представництво в адміністративному процесі має відповідати загальним стандартам і процесуальним гарантіям, які закріплені в Конвенції про захист прав людини та основних свобод та низці інших нормативно-правових документів, з положеннями яких доцільно гармонізувати вітчизняне законодавство у сфері представництва та адвокатури на шляху реалізації

Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу.

Особливе місце в адміністративному процесі посідають особи, які здійснюють захист прав та законних інтересів інших суб'єктів під час судової справи. Нині представники в адміністративному судочинстві розглядаються як самостійні учасники судового процесу, наділені відокремленим правовим статусом. Важливим елементом правового статусу представника є відповідальність за неналежне виконання своїх функцій та обов'язків в суді перед особою, яку він представляє.

Проте, в роботах дослідників висвітлено лише окремі аспекти представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві, а зважаючи на зміни та реформування в нашій країні, різні грані феномену представників в адміністративному процесі потребує більш повного вивчення.

Саме тому, дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві, а також відсутність фундаментальних наукових розвідок з цієї проблематики в новітніх умовах розвитку адміністративної юстиції зумовлює актуальність та своєчасність поданого Величком О.М. дисертаційного дослідження.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлений, насамперед, раціональною та логічно узгодженою структурою дисертаційного дослідження. Його зміст складається з: переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, поділених на одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі дисертантом визначено актуальність теми роботи, а також її основні загальні характеристики.

У першому розділі розглянуто питання щодо формування наукового уявлення про представництво прав, свобод та інтересів громадян в

адміністративному судочинстві, розкрито сутність, особливості та види представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві, подано характеристику принципів та функцій представництва в адміністративному судочинстві, проаналізовано сучасний стан правового регулювання представництва в адміністративному судочинстві.

Другий розділ дисертації присвячений розкриттю особливостей правового статусу представника в адміністративному судочинстві через: визначення поняття та змісту правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства; аналіз повноважень представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві; з'ясування особливостей юридичної відповідальності представника та контролю за його діяльністю у сфері адміністративного судочинства; характеристику питання взаємодії представника з іншими учасниками адміністративного судочинства.

У третьому розділі дослідження дисертант розкриває напрями розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві шляхом дослідження зарубіжного досвіду представництва в адміністративному судочинстві та можливості його використання в Україні, удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві та організаційних і процедурних засад здійснення представництва в контексті судової реформи в Україні.

Обрана дисертантом структура дозволила йому всесторонньо дослідити предмет дисертаційної роботи, а зацікавленим особам чітко простежити за думкою автора стосовно представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві, а також напрямів вдосконалення нормативно-правового регулювання цієї сфери.

Особливу цінність роботі, надав проведений автором глибокий і кваліфікований аналіз нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність інституту представництва. Суттєвої наукової ваги дисертаційній роботі додав

всесторонній аналіз статистичних даних щодо розгляду справ адміністративними судами та представництва в адміністративному судочинстві.

З огляду на це, можна констатувати, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначається правильно обраним методологічним підходом щодо проведеного дослідження, об'ємним та всебічним використанням наукового та емпіричного матеріалу.

Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене вивченню наукового завдання щодо представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Наукові положення, викладені у дисертації, ґрунтуються на використанні загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання тих процесів, що відбуваються у сфері адміністративного судочинства.

Рецензована дисертація є одним з оригінальних вітчизняних досліджень представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві та написана з урахуванням змін правового, економічного та політичного характеру. В роботі досліджено різні аспекти представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві з урахуванням досягнень вітчизняної та світової адміністративної та теоретико-правової думки, здійснено поглиблений аналіз правових норм, що регламентують сферу адміністративної юстиції та представництва прав, свобод та інтересів громадян в ній. При дослідженні поставлених завдань автором цілком слушно було застосовано систему існуючих загальнонаукових та спеціальних методів, спрямованих на отримання об'єктивних та ґрунтовних результатів з позицій комплексного та системного підходів.

До числа найвагоміших результатів дисертаційного дослідження,

судячи з дисертації та автореферату, можна віднести те, що: проаналізовано наукознавче підґрунтя дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві; розкрито зміст інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві; визначено місце представництва прав, свобод та інтересів громадян в системі адміністративного судочинства; охарактеризовано зарубіжний досвід представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві; розглянуто законодавче забезпечення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві в деяких європейських країнах та Україні в контексті євроінтеграційних процесів; окреслено напрями формування законодавчих основ представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Особливий інтерес становлять думки автора, що стосуються характеристики особливостей реалізації представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві в умовах інформаційного суспільства.

Результати дисертаційного дослідження знайшли своє використання у: науково-дослідній сфері, для подальшої розробки актуальних проблем представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві та адаптації вітчизняної нормативної бази у цій сфері до вимог Європейського Союзу; навчальному процесі, під час викладання дисциплін «Адміністративний процес» та «Адміністративне судочинство»; для підготовки відповідних навчально-методичних матеріалів; сфері правотворчості, для подальшого розвитку адміністративно-правового регулювання представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві; правозастосовній діяльності, для підвищення ефективності представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Дисертантом розроблено пропозиції щодо зміни та доповнення до Кодексу адміністративного судочинства України.

Підтримуємо позицію автора щодо здійснення класифікації повноважень представника залежно від умови представництва на договірні (вповноважений здійснювати лише ті процесуальні дії, які визначені договором або довіреністю) та за законом (повноваження законного представника юридичної особи, органу, установи чи підприємства надаються законом, статутом, положеннями чи іншими установчими документами організації).

Заслуговує на увагу авторське визначення юридичної відповідальності представника в адміністративному процесі як нормативно встановлених санкцій, що застосовуються до особи, яка їх порушила або виконала неналежним чином свої обов'язки.

Цінною є характеристика видів представництва і, зокрема, виділення трьох підвидів договірного представництва в адміністративному процесі: 1) безпосередньо адвокатське; 2) представництво працівниками прав й інтересів юридичних осіб; 3) представництво в адміністративному процесі іншою особою, яку було допущено судом.

Поряд із вказаними положеннями в дисертації розглядається значна кількість питань прикладного характеру, які стосуються представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Апробація результатів дослідження.

Апробація результатів дослідження проводилася шляхом їх обговорення на наукових, науково-практичних конференціях та семінарах різного рівня упродовж 2012–2018 років.

Основні положення та висновки дисертації, знайшли відображення в 11 наукових публікаціях, зокрема: 5 статтях у наукових фахових виданнях України, серед них 1 стаття входить до збірника, включеного в наукометричну базу даних «Index Copernicus», а також у 6 тезах виступів на науково-практичних заходах.

У публікаціях достатньо відображені всі розділи дисертаційного дослідження. Автореферат дисертації ідентичний за змістом основним положенням дисертації. Висновки автора щодо значущості його праці для науки і практики видаються правомірними.

Водночас, підкреслюючи теоретичну і практичну цінність дисертаційного дослідження Величка О.М., позитивно оцінюючи його загалом, наголошуємо, що окремі положення дисертації носять дискусійний характер, потребують більш глибокого дослідження та обґрунтування.

1. Діяльність представника в адміністративному судочинстві важко уявити без визначення його правового статусу, зокрема через його завдання, якими дисертант визначає 1) консультування щодо можливості застосування особою законодавства; 2) здійснення захисту прав, свобод та законних інтересів певної особи в адміністративному судовому процесі; здійснення представництва клієнта в адміністративному суді; 3) сприяння здійсненню правосуддя та підтримка законності; 4) підвищення правосвідомості та правової культури населення. Натомість, вважаємо, що правовий статус не обмежується лише завданнями, а й містить інші елементи, які дисертанту доцільно було б розкрити.

2. Загалом підтримуючи позицію дисертанта про те, що до функцій представництва прокурором в адміністративному судовому процесі можна визначити такі як: не перешкоджання та сприяння адміністративному суду щодо виконання вимог закону; захист законних інтересів та прав громадян, а також інтересів держави; попередження та своєчасне вжиття заходів щодо порушення законодавства відповідно до принципів представництва в адміністративному процесі тощо. Натомість, перед представником в адміністративному процесі стоїть ряд загальних завдань, які є не менш важливими, а тому на них потрібно було зосередити прискіпливішу увагу.

3. Підтримуємо позицію дисертанта, стовно того, що представник не може здійснювати захист та представлення інтересів шляхом обману, за допомогою фальсифікації доказів чи інших заборонених методів. А також те,

що важливим аспектом цього принципу є те, що захисник у разі виявлення порушень з боку суддів, органів, що здійснюють досудове слідство, прокуратури чи інших суб'єктів правозастосовної діяльності повинен їх усунути та відновити права та законні інтереси свого довірителя. Однак, на нашу думку, слід звернути увагу на те, що представник, зокрема, адвокат, повинен захищати не уявні, а реальні права клієнта та лише законні інтереси, а не будь-які.

4. Під час публічного захисту доречно було б почути позицію дисертанта стосовно вивчення особливостей представництва в адміністративному процесі та його характерних рис.

5. Досвід розвинених країн свідчить, що система адміністративного судочинства різних держав має різні форми, водночас і інститут представництва має свої особливості. З огляду на це хотілося б почути чи вбачає дисертант доцільність запозичення певного досвіду та перенесення його на канву українського права.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Висловлені зауваження не перешкоджають позитивному ставленню до виконаної О.М. Величком дослідницької роботи, а здійснений автором творчий пошук заслуговує на повагу і позитивну підтримку.

Рецензована дисертація вирішує конкретне науково-прикладне завдання, містить раніше незахищені положення, які є особистими напрацюваннями автора, мають наукову цінність і позитивне значення для подальшого розвитку представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві, зокрема, і загалом теорії адміністративного права.

Дисертаційні матеріали належним чином оприлюднені та пройшли апробацію в наукових публікаціях і виступах на конференціях. Зміст дисертації відповідає вимогам МОН України та відповідно відображений в авторефераті.

Наведене дозволяє визнати дисертацію «Представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві» завершеним самостійним дослідженням, що відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567.

Автор дисертації – Величко Орест Миколайович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
Керівник Департаменту
з питань запобігання політичній корупції
Національного агентства
з питань запобігання корупції,
доктор юридичних наук, доцент

Р.В. Ігонін

*Підпис перевірено
Відповідає дійсності*

І. Баранчук

25.06 2019